

**РАННО ЧУЖДОЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ В ШКОЛИТЕ
ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК КЪМ ЦЕНТЪР ЗА ПОДКРЕПА
НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ – БУРГАС**

Пепа Ангелова, Кичка Стефанова
ЦПЛР – Бургас

**EARLY LANGUAGE LEARNING IN THE ENGLISH LANGUAGE
GROUPS OF THE CENTER FOR SUPPORT OF THE PERSONAL
DEVELOPMENT – BURGAS**

Peпа Angelova, Kichka Stefanova

РЕЗИОМЕ: Добрата реализация на младите хора в наши дни е неминуемо свързана с изучаването на чужди езици. В отговор на предизвикателствата на нашето съвремие в началото на месец октомври 2015 г. Община Бургас стартира иновативната Програма за ранночуждоезиково обучение, предназначена за децата от подготвителните групи в детските градини и учениците в първи клас в училищата. Целта на този доклад е да се представят групите по Английски език към ЦПЛР – Бургас, чрез които се реализира програмата за първи клас и системата, по която се изучава езикът.

Ключови думи: *ранночуждоезиково обучение, комуникация, приемственост, интерактивност*

ABSTRACT: The good realization of young people these days is inevitably linked to learning a foreign language. In response to the challenges of our time, in the beginning of October 2015, the Municipality of Burgas launched an innovative Program for Early language learning, intended for children from preparatory groups in kindergartens and first grade students in schools. The purpose of this report is to present the English language groups at CPLR – Burgas, through which the first grade programme is implemented and the language teaching system.

Key words: *early language learning, communication, continuity, interactivity*

Темата на нашата статия е свързана с идея, която разкрива социалната отговорност на много институции, усилията, подкрепата и вдъхновението на много участници в нея, помогнали тя да се реализира. Това са авторите на учебните помагала, ръководители на учебните институции, учители, родители и съмишленици.

Образованието на 21 век не може да е друго, освен иновативно. Иновациите в съвременното българско образование се изграждат върху ключови компетенции, сред които е и комуникацията на чужд език, приемани като перспективни резултати при формирането на нов вид целеви структури и принадлежащите им функционални усъвършенствания.

Постиженията на младите хора в наши дни изискват преди всичко владее-нето на чужди езици. Доказаната вродена способност за изучаване на езици /Ноам Чомски/ прави предучилищната възраст особено благодатна за разви-ване езиковия потенциал у децата, а така също и начална училищна възраст. Поради това в началото на октомври 2015 г. Община Бургас въведе безплатно ранно чуждоезиково обучение в детските градини и подготвителните групи в училищата по иновативната програмна система по английски език за деца от предучилищна възраст „Play and Talk with Echo“ на издателство „Изкуства“. Програмата бе реализирана благодарение на организационните умения на екипа и ръководството на Общински детски комплекс – Бургас, преименуван през 2016 г. на Център за подкрепа на личностното развитие.

Организацията, планирането и реализацията на програмата изискваше усилия в няколко аспекта – подкрепа и съдействие от страна на директорите на детските градини и училища, обучения за учителите, работа с родителите, планиране на разнообразни дейности с децата в рамките на обучението.

Така в структурата на ЦПЛР-Бургас бе създадена още една педагогическа форма, в „Научно-познавателно направление“ – школа по Английски език.

През учебната 2015/2016 година в обучението по английски език бяха обхванати 4 290 деца от III и IV група на всички детски градини и подготви-телните групи на 12 училища в Община Бургас. Помагалата за децата бяха предоставени от Община Бургас. Броят на преподавателите по английски език в групите беше 42.

Осъзнавайки постигнатите резултати в детските градини, през 2016 г. Община Бургас включи в програмата и учениците от първи клас. Така бе про-дължен учебният процес до втори клас, когато започва задължителното обу-чение по английски език в начален етап.

През уч. 2018/2019 г. школата по Английски език в първи клас обхваща 1 900 деца.

Успехът на този голям и амбициозен проект се дължи до голяма степен и на избора на програмната система. Talk and Write with Echo е иновационна система за ранно чуждоезиково обучение на ученици от първи клас. Тя пред-лага нов образователен модел на педагогическо взаимодействие, основан на принципите на комуникативност, приемственост, интерактивност и базисни знания, които гарантират усвояването на умения у децата да мислят, да общу-ват, да откриват и да изучават английски език. Това се осъществява чрез: Въз-приемане през асоциации; Периферно възприемане на информация; Слушане и общуване; Песни и движения; Редуване на дейностите; Уважение към лич-ността на детето; Предоставяне на свобода на учителя при прилагане на соб-ствената му педагогическа преценка. В центъра на тази система е ученикът, като водеща фигура във възпитателно-образователния процес. Комуникация-та в клас е само на английски език.

Учебната програма има за цел учениците да се запознаят с буквите от аз-буката – гласни и съгласни, следвайки естествения подход при усвояване на втори език. По време на обучението учениците преминават през приказен

свят чрез естествена комуникация на английския език. Специфичните звукове и произношение се изучават през цялата учебна година последователно, с цел подготовка на учениците за четене във втори клас. Тази програма използва лесен и прост подход, осигурявайки комфорт на учениците през подготвителен етап на чуждоезиковото обучение.

Водещи теории: естествена комуникация /Krashen/, пълен физически отговор /Asher/, естествения подход /Krashen, Terrel/. „Talk and Write with Echo“ е система, която дава на децата възможността да придобият голям обем от информация по един забавен и достъпен начин. Дейностите, включени в учебника, активират всички сфери на чуждоезиковото обучение – спелуване, писане, слушане и говорене. Спелуването и писането са засегнати частично, поставяйки основата за въвеждане на материала от втори клас. Умението за слушане е засилено чрез картинки, които сами разказват истории. В първи клас учениците няма да четат, но ще бъдат подготвени за усвояване на четенето, защото естествено изследват и казват думите, докато правят упражненията за добавяне на букви от азбуката.

Както вече казахме, „Talk and Write with Echo“ има за цел развитието на фонемното осъзнаване на децата. Фонемното осъзнаване е разбирането, че говоримият език се състои от последователност от звукове. Развитието на фонемното осъзнаване помага на децата да положат основите на своите допълнителни умения за четене и да избегнат проблеми, когато започнат да четат (Vogt&Shearer, 2011). Чрез разбирането на идеята за звуковете децата започват да разбират връзката между звуковете на говоримия език и буквите на писмения език. Веднъж осъзнали връзката между говоримите думи и написаните думи, това им помага да дешифрират думи, когато започнат да четат (Vogt&Shearer, 2011). Дълги години имаше дебати между изследователи на езиковото придобиване за най-добрия метод при обучението на децата в четене – звуковия метод или цялостен езиков метод („погледни и кажи“ метод). Последните данни показват, че и двата метода са правилни, но по-ефективният метод при обучението на децата в умения за четене е звуковият метод.

Творчески и новаторски идеи в подкрепа на учителя

Ехо

В начален етап учениците все още се нуждаят от „вълшебство“ в часа. Затова Ехо отново е главен персонаж. Ехо-то е вълшебен персонаж, който задоволява детската потребност от среща с новото и непознатото. Ехо-то е вълшебен персонаж, който разказва всяка история. Ролята на Ехо-то е важна, защото освобождава вниманието на децата – не се концентрира в конкретен образ. Ехо-то е важен коректив за работата и поведението на децата. Ехо-то „изземва“

от учителя ролята на оценител на детските постижения по начин, който запазва авторитета на учителя. Учителят се превръща в занимателен разказвач и ценен посредник. Учителят комуникира с Ехо-то, правейки движение с ръката си (както е показано на рисунката).

Магическа чанта

Тя носи елемент на изненада, а децата обичат изненадите. Децата се научават, че учителят винаги носи изненада за тях и с нетърпение я очакват. Учителят има всичко необходимо за урока в магическата чанта. Желателно е да е подготвен така, че да предизвика любопитството и откривателския интерес на децата.

Интонация

Когато се общува с децата или когато им се чете текст, се препоръчва смяна на тона – възходящо, умерено и низходящо (близко до шепот). Децата имат различно ниво на възприемане и използвайки трите нива на тона, учителят може да достигне до всяко от тях.

Фонова музика

За да подпомогне концентрацията на учениците, тиха и умерена музика може да звучи в класната стая. Препоръчваме Моцарт, защото неговата музика е създадена в ритъм, който е еднакъв с ритъма на сърцето. Класическата музика е красота и възпитава учениците в естетика.

Атмосфера

Атмосферата е важен компонент от учебната среда, с оглед на периферното възприятие. Talk and Write with Echo вярва в целостта на възприятията. Комбинацията от топли и светли цветове в украсата, таблата, учебни материали на децата, закачени по стените, и цялостният дизайн на класната стая помагат на детето да извлече информация от света около него. Когато изработва периферията, учителят я прави цветна, изразителна, така че да бъде запомнена по непреднамерен и траен начин. Примерни идеи: правила на класната стая на английски език /пр. Always tell the truth. Enjoy our learning. Show manners at all times. Be polite. Be on time. Share with others. Keep the classroom tidy./; картинен речник на азбуката на стената; тематични табла – плодове, животни, части на тялото и т.н.; дърво на сезоните; скала на настороенията, където всяко дете отбелязва как се чувства; макет на къща с етикети на всяка стая, поставяне на етикети върху повърхността на всеки предмет в стаята с неговото наименование – „door“, „window“, „board“ и т.н. Всички изображения са етикетирани с думата на английски език.

Дейности, включени в учебния процес, в рамките на занятието.

Всяка буква от английската азбука се представя в рамките на два учебни часа. Типовете задачи, включени в една тематична единица:

- Запознаване със звук и буква чрез различни подходи – песни за звуковете и техните букви, изображения на думи, започващи със съответния звук, игри за откриване на звука. Анализ на елементите на буквите, откриване на прилики с букви от българската азбука, откриване на прилики с познати обекти. Напр. The letter O looks like a sun, a moon, a number zero. При запознаване с буквата и звука се подчертава техният вид – гласна или съгласна.

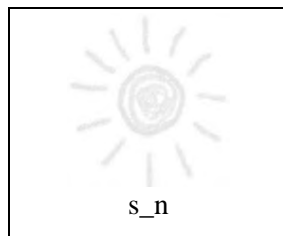
- Обогаляване на речника. Подходи при въвеждане на нова дума: представяне на изображението чрез предмети, играчки, картинки, видео файл, имитационни движения, кратки стихчета с имитационни движения. Напр. „One, two, three, four, five, six, seven, eighth, nine, ten, close your books and say it again. One, two, three, four, five, six, seven, eighth, nine, ten, open your books at page ten.“ Учителката имитира, че държи книга и прави движения с ръце наляво и надясно. Накрая на „играта“ учениците отварят учебника на страницата, върху която ще се работи. Новите лексикални единици се свързват с вече научените. Осигуряват се дейности, в които в рамките на същия час да се изисква многократната им употреба. Напр. чрез включването им в различни игри, песни, задачи за слушане, упражнения, отговор на въпрос.
- Работа по картина. Описание по картина, задаване на въпроси, свързани с картината. /„What kind of animal is this? What color is the sky? Where is the fish? и др.“

Работа с текст:

- Задачи за слушане и разбиране. Прочит на текста от страна на учителя. Задаване на въпроси, свързани с текста. /Listen and say what is the ant`s name? Where does she live? Is she sad?/
- Откриване на новата буква в текста. Определяне броя на буквите и звуковете в дума от текста, броя на думите в изречение, избрано от учителя. Откриване броя на изреченията в текста. Откриване на гласните букви в текста.

How many sentences are there in the text? How many words are there in the first sentence? How many letters are there in the word „Sam“. How many sounds are there in the word „dog“ ?

- Задачи за развиване на финната моторика. Повтаряне по пунктир на новата буква – главна и малка.
- Задачи за словообразуване. Открий липсващата буква и я напиши на празното място. Думата е представена с картинка и букви. Новият звук липсва.

- Довършване на история с картинки. Задачата на учениците е да разкажат края на история, представена в картини и да го нарисуват. В процеса на възприемане на историята учителят чете текста под картините и задава въпроси по текста и картините. Накрая децата довършват историята и я рисуват.

През учебната година учителите участваха в обучения, релевантни на техните интереси. Те получиха интересни насоки, свързани със самоусъвършенстване на езиковата култура, култура на преподаване и управление на класната стая.

Амбицията и енергията на авторския колектив бяха достатъчно убедителни и заразителни, така че учителите да повярват, че могат и ще успеят да се справят с предизвикателството. С тази цел бяха проведени и обучения съвместно с авторите, в които учителите получиха теоретични насоки за работа по системата и възможност за практическа дейност. Следван бе модел от три части: теоретична част; демонстрация; обратна връзка. В първата част авторите дават насоки за работа по системата, описвайки урока в детайли. Във втората част учителите наблюдават демонстрация на урок. Следва кратка подготовка и презентация от страна на учителите. От изключително значение е обратната връзка, която дава възможност на участниците в обучението да се фокусират върху проблемите на преподаване.

През тези три години в ЦПЛР – Бургас се организираха немалко събития, свързани с изяви на децата от групите по английски език. Вярваме, че възможността да приложат своите знания и умения чрез различни форми, извън учебната институция, повишава интереса и мотивацията за учене на чужд език. С тази цел ежегодно се провеждат викторини по английски език, в които досега са взели участие ученици от 22 училища. Децата участват активно и в празничния календар на учебните заведения и в събития, организирани от Община Бургас. Вече трета година се организират и концерти „Коледно вълшебство“, с включени стихове и песни на английски език. Ученици от школата всяка година участват с поздрав и в церемонията по награждаване на победителите в конкурса за рисунка „Аз, моят град и морето“, организиран от Община Бургас, Ротари клуб „Бургас-Пиргос“, и Център за подкрепа на личностното развитие – Бургас.

Организират се дни на отворени врати, по време на които родителите сами могат да се убедят, че не е „твърде рано за чужд език“, както мнозина твърдят, виждайки активността и желанието, с което децата се включват в уроците и занятията.

С цел подобряване на учебната среда в много учебни заведения се оформиха самостоятелни кабинети по английски език. Специфичната периферна атмосфера – украса, табла, дидактични материали по стените и материали на децата, създадоха подходяща среда за работа. Така се стимулира периферното възприятие на децата за усвояването на учебния материал по английски език. В тази насока е изработена и презентация как да се оформи кабинетът по английски език.

По идея на г-н Димитър Николов, кмет на Община Бургас, се въведе пилотно компютърно обучение за децата от IV група /6 г./, а впоследствие и за първокласниците. За реализирането на идеята се използва интерактивна хардуерна технология, която включва интерактивна дъска, лаптоп, мултимедия проектор и индивидуални таблети за децата. Те подпомагат образователно-възпитателния процес чрез кратки образователни задачи. Разработен е и софтуер за програмните системи по английски език за подготвителна група и първи клас, който намира своето приложение в занятията.

С цел получаване на обратна връзка и подобряване на процеса на обучение бяха проведени анкети с родителите.

Представяме обобщени данни от анкета за родители на учениците, изучаващи английски език в първи клас в училищата на територията на община Бургас. Анкетирани са 81 % от родителите на ученици от 30 училища. 90 % от тях одобряват ранното чуждоезиково обучение. Считат, че то допринася за цялостното им развитие и са доволни, че детето им проявява интерес към обучението по английски език. 80% оценяват обучението като отлично и добро. Последният въпрос на анкетата дава възможност на родителите да изразят в свободен текст мнение или препоръка. От всички родители, попълнили анкетата, 9 % са се възползвали от тази възможност. Голяма част от тях са в посока на одобрение на програмата и на работата на учителя. Родителите изказват благодарност за дадената възможност от страна на Община Бургас всички деца да изучават английски език и благодарност към всеотдайността на учителя. Те подкрепят всяка инициатива и дейност в тази насока.

Осезаема е социалната отговорност, проявена от общинската администрация, за реализирането на този мащабен проект и усилията, които полага, за да подкрепя, да развива, да активира и да контролира възпитанието и обучението на 7-годишните деца на град Бургас. Програмата за ранно чуждоезиково обучение на Община Бургас осигурява равен шанс за развитие на 1900 деца вече трета година.

Добрите практики трябва да се споделят. Този наш педагогически и организационен опит е пример за едно добро сътрудничество между Община, образователни институции, медии, родители, общественост. Сътрудничество, изпълнено с отговорност към бъдещето на нашите деца, породило подкрепящи, създаващи, подбуждащи, активиращи, контролиращи действия за потребностите на детството. Вярваме, че този проект отговаря на интересите и нуждите на учениците, и че ползите са дълготрайни и автентични. Вярваме, че тези наши усилия ще направят света на децата по-добър и по-хубав днес и утре!

Литература:

1. Elena Rusinova „Inovativното образование i smeistvoto“
2. Talk and Write with Echo ,Teacher’s Guide, Grade 1, izd. Izkustva 2016 г.